

Naturvernforbundet i Rana og omegn

Korgen 02.03. 2017

Uttalelse til Statkraftnotat «Vilkårsrevisjon Røssåga-supplerende opplysninger»

Naturvernforbundet merker seg at Statkraft ønsker å unngå nye miljøkrav i forbindelse med vilkårsrevisjoner. Det er beklagelig, og svekker troverdigheten til selskapet når de ved andre anledninger forlanger å bli tatt på alvor i miljøarbeidet sitt.

Vi har valgt å ikke kommentere pålegg om omløpskapasitet i Nedre Røssåga kraftverk i denne omgang ettersom NVE i sitt følgeskriv har poengtert at dette står fast.

I det følgende vil vi kommentere Statkrafts notat med de ulike underoverskriftene Statkraft har benyttet.

Status for Røssåga i forhold til vannforskriften

Statkraft har innvendinger til hvordan Røssåga er klassifisert i tiltaksplanen, og mener at målet om God Økologisk Tilstand(GØT)er for ambisiøst. Dette er ikke riktig. I arbeidet med tiltaksplanen ble det konkludert med at det er mulig å oppnå GØT for Røssåga-vassdraget på anadrom strekning(Sjøfossen-Sørfjorden). Det er vurdert som teknisk mulig og gjennomførbart uten uforholdsmessig store kostnader. Derfor er miljømålet GØT valgt.

En ny EU-rapport om vassdragsreguleringer og avbøtende tiltak styrker denne vurderingen ytterligere. Her dokumenteres det at det er mulig å oppnå GØT i negativt påvirkede vassdrag ved hjelp av kombinasjoner av effektive restaureringstiltak og tilstrekkelig minstevannføring.

Det må påpekes at Røssåga er et av få regulerte vassdrag hvor denne løsningen er aktuell. Derfor er det også tatt høyde for krafttap ved gjennomføringen av tiltakene.

Når det gjelder prosessen rundt Vannrammedirektivet(Vannområde Ranfjorden) har denne pågått i svært lang tid, og Rana-regionen var utpekt som pilot-område for arbeidet. At Statkraft først nå oppdager Vannrammedirektivet, tiltaksplaner mv, viser hvor slett arbeid Statkraft har gjort tidligere med temaet. Når selskapet til slutt velger å uttale seg, er det med mål om å svekke miljømålene som planen fastsetter.

Magasinrestriksjoner og flomdemping

Statkraft velger å innlede dette punktet med generelt å påpeke at det skal gjøres en avveining mellom miljø og kraftproduksjon. Videre mener selskapet at hensynet til kraftproduksjon skal prioriteres når vi spesifikt vurderer Røssåga-vassdraget. Dette er en feilslutning. NVE har gjort en grundig vurdering av hvilke vassdrag som skal prioriteres ved vilkårsrevisjon. I Røssåga-vassdraget skal miljøet prioriteres høyt, mens i de fleste andre regulerte vassdragene som ble vurdert er kraftproduksjon prioritert på bekostning av naturverdiene.

Bleikvatn

Overløp ved flom fra Bleikvatn er isolert sett ikke problematisk. Utfordringen er knyttet til forurensede områder nedstrøms. Deponiene ved Bleikvassli gruber er ikke dokumentert sikret mot utvaskning. Før dette er kartlagt og eventuelle ytterligere tiltak iverksatt, ber vi om at NVE ikke gir Statkraft anledning til vannslipp. Fra vårt synspunkt burde området Bleikvatn-Bleikvassli bli vurdert for «miljørehabilitering». I prosjektet kunne Bleikvasselve blitt rekonstruert, dimensjonert for overløp fra Bleikvatn og fått fastsatt en minstevannføring.

Røssvatn

Kravene fremmet i tilknytning til Røssvatn stammer fra brukerinteresser. Brukerinteressene er opptatt av fungerende økosystemtjenester, f.eks. knyttet til fiske. Naturvernforbundet deler den interessen, og undrer hvordan regulanten har tenkt å legge til rette for velfungerende økosystemer knyttet til Røssvatnet.

Stormyrbassenget

Naturvernforbundet regner dagens praksis som tilfredsstillende. Vi mener denne praksisen må formaliseres gjennom et tydelig pålegg. Miljøkrav til kraftverksdrift må være forutsigbare og langsiktige.

Minstevannføringer

Angående prognoser for krafttap mv har Naturvernforbundet ingen kommentarer. Vi ber om at pålegg om minstevannføring blir vurdert ut fra dagens miljøstandarder. Ville en regulant i henhold til dagens krav fått bygge ut Røssåga-vassdraget uten pålegg om minstevannføringer? Vi antar at NVE ikke ville tillatt dette. Statkraft må pålegges å drifte sine anlegg etter en miljøstandard anno 2017. Vi oppfatter at oppdatering av miljøstandardene er hovedbegrunnelsen for å gjennomføre vilkårsrevisjoner.

Forhold i O/U-prosjektet utvidelse av Nedre Røssåga kraftverk

Om maksimal driftsvannføring øker fra 128m³/sek til 165m³/sek har dette trolig liten negativ effekt for laks og ørret så lenge vanndekket areal på minste vannføring dekker hele elvestrengen i gyte- og oppvekstområdene. Det er svært viktig at det er tilstrekkelig med vann slik at forbyggingene fungerer som skjul for ungfisk. Derfor må ikke minste vannføring være under 30m³/sek.

Hvordan dette vil påvirke situasjonen for ål i vassdraget er et åpent spørsmål. Det ble registrert ål under dødfiskhåndteringen i etterkant av rotenonbehandlingene i 2003/2004. Om disse førte til utryddelse av ålen i Røssåga, mangler vi sikker kunnskap om.

I forbindelse med ising på inntaksrister ved Fallforsen og driftsstans har Statkraft sluppet vann ned det naturlige elveløpet også etter at det nye kraftverket ble satt i drift. Vi er bekymret for disse situasjonene iom at vi regner med at Statkraft praktiserer slipp på 15m³/sek når problemet oppstår. Dette er ikke tilstrekkelig for å ivareta livet i elva.

Statkraft ber om å slippe restriksjonen knyttet til «ramping» nedstrøms Nedre Røssåga kraftverk. Raske endringer i vannstrømmen er potensielt negativt for faunaen i og langs elva. Vi ber om at denne restriksjonen opprettholdes av føre-var-hensyn. Et annet

tungtveiende argument bør være allmennhetens sikkerhet. Både for folk som oppholder seg i og langs elva, og for stabiliteten i elvebreddene (kvikkleireområder) som kan bli negativt påvirket.

Bjerka kraftverk og Leirelva i Røssåga-revisjonen

Statkraft ønsker å ta ut Bjerka kraftverk og Leirelva av Røssåga-revisjonen. Dette er Naturvernforbundet uenig i. Det er åpenbart riktig å vurdere Leirelva som en del av Røssåga-vassdraget. Leirelva er den største og viktigste sideelva til Røssåga på anadrom strekning og produserer store deler av sjørretstammen i vassdraget.

En fragmentering av prosessen som Statkraft her legger opp til, fjerner det overordnede økosystemperspektivet i vilkårsrevisjonen. Leirelva er en integrert del av Røssåga-vassdraget geografisk og økologisk. Å innføre et kunstig skille mellom Leirelva og Røssåga i det videre arbeidet er galt. Vi ber NVE holde fast på sin vurdering om å inkludere Leirelva og Bjerka kraftverk i revisjonsprosessen.

Avtalen mellom Statkraft og Hemnes, Grane og Hattfjelldal kommuner

I dette avsnittet presiserer Statkraft at de ikke lenger anser seg bundet av utbyggingsavtaler som er inngått med berørte kommuner i forbindelse med nye Nedre Røssåga kraftverk når vilkårsrevisjonen er slutført. Det er altså påleggene fra NVE som vil legge premissene for miljøtilstanden i vassdraget.

Hemnes kommune valgte å trekke sin klage til OED med krav om full konsesjonsbehandling av det nye kraftverket på bakgrunn av den inngåtte utbyggingsavtalen med Statkraft. Naturvernforbundet opprettholdt sin klage.

Klagen ble avvist av OED med forsikringer om at naturmiljøet ikke ville komme dårligere ut ved vilkårsrevisjonen enn ved full konsesjonsbehandling.

Vi ber om at NVE følger opp disse forsikringene.

Med naturvennlig hilsen:

Frode Solbakken, styremedlem Naturvernforbundet i Rana og Omegn.